

СЕРМАН Леся – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов і перекладу, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2061-1792>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.25>

Бібліографічний опис статті: Серман, Л. (2021) Проблема самопрезентації викладача іноземних мов у системі дистанційної освіти. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 12 (44), 158–164, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.25>

ПРОБЛЕМА САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Самопрезентація викладача іноземних мов – це важливий інструмент його професійного становлення та формування позитивного професійного іміджу. Метою цього дослідження є розгляд проблеми самопрезентації викладача іноземних мов у системі дистанційної освіти. Робиться спроба дослідити канали та визначити основні методи на принципах самопрезентації викладача іноземних мов. Нагальний перехід освітнього процесу ЗВО в дистанційну форму змінив звичний формат взаємодії «викладач-студент», який в основному реалізовувався до, під час та після занять в аудиторіях. Технологічно опосередковане середовище Інтернету обмежує певні аспекти невербального спілкування, яке становить значну частину іміджформуючої інформації, що змушує викладача спиратися на доступні в таких умовах інструменти самопрезентації. У статті аналізуються проблематика самопрезентації викладача іноземних мов в умовах синхронної та асинхронної комунікації. Розглядаються особливості самопрезентації під час онлайн-заняття, складністю якої є спілкування в реальному часі через технологічні засоби онлайн-зв'язку і неможливість ретельно продумати кожне слово. Відповідно, досліджується самопрезентація викладача через взаємодію не в реальному часі, де провідне місце займають персональні сторінки в соціальних мережах, професійних онлайн-спільнотах, платформах дистанційного навчання, наукових платформах, застосунках для обміну повідомленнями. Завдяки аналізу наукових досліджень встановлено, що активна соціальна присутність викладача, його відкритість та безпосередність виступають основними принципами самопрезентації. Відповідно до принципів, виокремлено методи самопрезентації викладача іноземних мов, а саме: проєктування навчального продукту в умовах середовища Інтернету, безперервне оцінювання, збільшення каналів комунікації.

Ключові слова: самопрезентація, саморозкриття, соціальна присутність, онлайн-освіта, синхронна взаємодія, асинхронна взаємодія, викладач іноземних мов, професійний імідж.

SERMAN Lesia – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Foreign Languages and Translation Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 57, Taras Shevchenko str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2061-1792>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.25>

To cite this article: Serman, L. (2021) Problema samoprezentatsii vykladacha inozemnykh mov u systemi dystantsiinoi osvity [The problem of self-presentation of a foreign language teacher in the system of distance education]. *Human Studies. Series of Pedagogy*, 12 (44), 158–164, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.25>

THE PROBLEM OF SELF-PRESENTATION OF A FOREIGN LANGUAGE TEACHER IN THE SYSTEM OF DISTANCE EDUCATION

Summary. A foreign language teacher's self-presentation is an important tool for his or her professional development and formation of his/her positive professional image. The purpose of this study is to consider the problem of self-presentation of a foreign language teacher in the context

of remote education. An attempt is being made to explore the channels, the basic methods and principles of the foreign language teacher's self-presentation. The urgent transition of the educational process in higher education institutions to the remote form has changed the usual format of interaction "teacher-student", which was mainly being implemented before, during and after face-to-face classes. The technologically mediated Internet environment limits certain aspects of nonverbal communication, which is a significant part of image forming information, forcing the teacher to rely on the tools of self-presentation available in such conditions. The article analyzes the problems of self-presentation of a foreign language teacher in the conditions of synchronous and asynchronous communication. Features of foreign language teacher's self-presentation during the online lesson are considered. Its complexity is a real-time communication through technological means of online communication when there is no possibility to think carefully of every word.

Correspondingly, the teacher's self-presentation through non-real-time interaction is professional online communities, distance learning platforms, scientific platforms, messengers. Due to the analysis of scientific research, it is established that the teacher's active social presence, his/her frankness and immediacy are the main principles of self-presentation.

In accordance to the principles, the methods of the foreign language teacher's self-presentation are singled out, namely: designing an educational product in the conditions of the Internet environment, continuous evaluation and the increase of communication channels.

Key words: *self-presentation, self-disclosure, social presence, online education, synchronous interaction, asynchronous interaction, foreign language teacher, professional image.*

Вступ. Професійний імідж викладача іноземних мов формується у свідомості студентів, колег, керівництва, суспільства загалом через самопрезентацію педагога в контексті його професійної діяльності, що реалізовується через міжособистісне спілкування в аудиторії, на кафедрі, на засіданнях, на зустрічах професійних об'єднань, стажуваннях тощо. Проте раптовий перехід освітнього процесу в середовище Інтернету, спричинений пандемією COVID-19, суттєво змінив звичний формат взаємодії, змушуючи викладачів шукати нові форми та засоби самопрезентації.

Через природу середовища в Інтернеті, яке дещо обмежує невербальні сигнали, студенти можуть отримувати досить обмежену інформацію про свого викладача. У технологічно опосередкованому навчальному середовищі вкрай важливо, щоб студенти відчували, що викладачем є людина, а не просто комп'ютер, який обробляє їх роботу та оцінює її. У цьому сенсі самопрезентація викладача може допомогти студентам відчутти його опосередковану присутність, зменшити психологічну дистанцію в середовищі, обмеженому технічними каналами комунікації.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження навчальних комунікацій, проведене зарубіжними вченими, демонструє важливість практик міжособистісного спілкування педагога, таких як розкриття вчителем інформації про себе (наприклад, Cayanus & Martin, 2008; Cayanus, Martin, & Goodboy, 2009; Miller, Katt, Brown, & Sivo, 2014; Stoltz, Young & Bryant, 2014) та роль саморозкриття вчителя. Саморозкриття викладача розглядається науковцями як навмисне надання інформації про себе, особисту історію, світогляд, аспекти професійної практики (Rasmussen & Mishna, 2008).

У контексті психологічного зближення викладача та студента науковці вивчають саморозкриття викладача через поведінку безпосередності в Інтернет-освіті. Зокрема, науковці Гамді, Самарджі та Уатт (2016) ввели термін «електронна безпосередність», щоб описати поведінку безпосередності в контексті онлайн-навчання. Соціальна присутність викладача розглядається дослідниками як важливий елемент онлайн-навчання (Tu & Mcisaac, 2002).

Метою статті є аналіз особливостей самопрезентації викладача іноземних мов у контексті переходу освітнього процесу ЗВО в дистанційну форму. У логіці досягнення мети передбачається виконання завдань: 1) розгляд особливостей самопрезентації викладача іноземних мов в умовах синхронної (онлайн-заняття) та асинхронної взаємодії (в тому числі, сторінки в соціальних мережах); 2) виокремлення методів та принципів самопрезентації викладача в системі дистанційної освіти.

Інформація, яку викладач надає студентам через самопрезентацію, називається імідж-формуючою, відповідно, метою самопрезентації викладача є формування його позитивного

професійного іміджу. В умовах переходу на дистанційну форму навчання канали комунікації, через які студент отримував іміджформуючу інформацію про викладача, набули двох основних форматів - синхронної та асинхронної комунікації. Синхронна комунікація забезпечує взаємодію «викладач-студент» у реальному часі (аудіо- чи відеозв'язок, онлайн-зустріч), асинхронна комунікація передбачає взаємодію між викладачем та студентом не в реальному часі (персональні сторінки та вебсайти, соціальні мережі, платформи дистанційного навчання, блоги, чати, форуми).

Розглянемо самопрезентацію викладача в контексті синхронної взаємодії. Джерелом іміджформуючої інформації є вербальне (усне та письмове) і невербальне (зовнішність, волосся, одяг, рухи, міміка, жестикуляція, габітус) спілкування. У нових умовах транслявання бажаної іміджформуючої інформації стає викликом, з огляду на унікальну природу середовища в Інтернеті, що обмежує певні аспекти невербальної комунікації, тому формування професійного іміджу викладача в таких умовах може бути складним завданням. Дослідження, проведене Каянусом та Мартіном (2008), демонструє, що негативне сприйняття студентами викладача може призвести до негативного сприйняття ними курсу, а також до зниження мотивації та розуміння навчальних матеріалів.

З огляду на унікальну природу середовища в Інтернеті, яке обмежує зоровий контакт, сприйняття фізичної відстані, руху та графічної інформації, дослідники зосередили увагу на мовленнєвій поведінці педагога, яка б розкривала його як особистість, до прикладу, використання гумору, звернення до студентів по імені та використання смайлів (Kucuk, 2009), що доводить важливість саморозкриття та поведінки безпосередності викладача, зменшення психологічної дистанції між викладачем та студентом.

Особливістю викладання іноземних мов є те, що мовлення викладача виступає водночас об'єктом та засобом навчання, а в рамках онлайн-заняття – ще й головним каналом іміджформуючої інформації. Тому так важливо акцентувати не тільки на змісті, а й на техніці (звукові параметри) мовлення, що принципово впливають на сприйняття викладача іноземних мов як під час викладання, так і спілкування в професійному середовищі, адже блискуче за змістом мовлення може не сприйматися, якщо представлене невиразно, із замінками, граматичними та лексичними помилками. Тут визначальним постає поняття мовного іміджу, формування якого забезпечує реалізація мовних дій і їх сприйняття іншими особами. О.О. Олійник зазначає, що професійний рівень володіння лінгвістичними навичками й уміннями передбачає високий рівень мовної культури як рідної, так й іноземної мов, та сформованість механізму переключення за типом «змішаного білінгвізму», що становить єдину понятійну систему, пов'язану з двома мовними кодами (Олійник, 2009, с. 38). Розвинена мовна культура характеризується чіткістю оформлення, граматичною, лексичною, стилістичною й інтонаційною правильністю подання (Фунтікова, 2007, с. 54).

Якість мовної діяльності реалізується через техніку мови: дикція (правильність та виразність артикуляції, темп мовлення, подовження або редукція звуків, особливості інтонації); мовний подих, голосоутворення. З огляду на те, що не кожен студент технічно забезпечений якісною передачею звуку, сила, чіткість та витривалість мовлення постає важливим іміджформуючим інструментом викладача.

Окрім мовного іміджу, онлайн-зустріч формує також габітарний імідж. Незважаючи на те, що онлайн-формат обмежує візуальне сприйняття, викладач все ж може використати своє відеозображення для самопрезентації та формування габітарного іміджу. Розглянемо детальніше способи самопрезентації викладача під час онлайн-заняття.

1. Презентабельний зовнішній вигляд. Робота з дому може спрощувати ставлення до власного зовнішнього вигляду, тому не варто забувати, що охайний вигляд і формальний стиль одягу налаштовує на робочий лад не лише викладача, але й студента.

2. Фон. Робочий простір має велике значення і повинен відповідати тому, як викладач хоче подати інформацію про свій простір. Зауважимо, що іноді в домашніх умовах важко організувати такий фон, проте охайний, нейтральний фон (наприклад, стіну) знайти можливо. Камера при цьому не має рухатися, оскільки таке відео втомлює очі глядачів.

3. Справна техніка. У роботі з пристроями важливим є перевірка роботи техніки до початку заняття. Зазначимо, що в разі трансляції екрану студентам видно усі відкриті посилання, програми тощо. Тому варто перевірити, щоб студент не отримав небажану інформацію.

Б. Оуклі (Oakley, Poole & Nestor, 2016), авторка одного з найпопулярніших у світі онлайн-курсів «Навчаймось вчитись!» (англ. *Learning How To Learn*), наголошує на певних афективних аспектах успіху онлайн-викладання:

1) особистість експерта перед камерою. Незважаючи на те, що він має бути професіоналом, авторка не радить виглядати зверхньо; краще доносити інформацію доступною та простою мовою;

2) приклади та аналогії. Для цікавості та зрозумілості пояснення розробниця курсу радить використовувати метафори, приклади та аналогії;

3) візуалізація. Варто використовувати візуальні сприйняття та пам'ять із демонстрацією зображень, анімацій, схем тощо;

4) активність. Слухачам важче залишатися сконцентрованими перед екранами, аніж в аудиторіях, тому авторка радить жестикулювати, рухатися та жартувати, адже рухи на відео також привертають увагу слухачів, а гумор активізує та піднімає настрій.

Перейдемо до розгляду асинхронної взаємодії. Незважаючи на те, що асинхронна взаємодія суттєво обмежує іміджформуючу інформацію про викладача, асинхронна комунікація надає викладачу широкий інструментарій для формування свого професійного іміджу.

Асинхронна взаємодія в контексті дистанційної освіти здійснюється через персональні сторінки викладача в соціальних мережах (Facebook, Instagram, Twitter, Printrest), вебсайтах ЗВО, платформах дистанційного навчання (Google Classroom, Moodle, Edmodo, Мій клас, Classdojo), де можна позиціонувати свій професійний образ. На власній сторінці викладач може публікувати дидактичні матеріали, цікаві статті, обговорювати їх із колегами та студентами за допомогою коментарів, чатів та форумів, ділитися враженнями, світлинами, відео. Як стверджує Р. Моррісон Макгіл (McGill, 2016), автор одного з найпопулярніших блогів на допомогу вчителям у Великій Британії (з огляду на його успішність та популярність у соціальних мережах дозволимо собі посилатися на його думки та поради в контексті проблематики нашого дослідження), профіль педагога в соціальних мережах може за мить зруйнувати професійну репутацію, що вибудовувалася роками, проте, з іншого боку, є важливим елементом для зацікавлення учнів та мотивації до навчання. На думку автора, соцмережі дають змогу організувати і виховну роботу (спільні заходи, конкурси тощо). При цьому автор наголошує, що для ефективної взаємодії сторінка викладача в соцмережах має постійно оновлюватися якісним змістом, щоб не втратити зацікавленість вихованців.

Дослідники (Korzh, Peleshchyshyn, Syerov & Fedushko, 2017) виділяють такі етапи формування інформаційного образу викладача ЗВО в соціальних середовищах Інтернету:

1) планування створення інформаційного образу викладача (прийняття рішення про створення свого образу як професіонала: педагога, науковця);

2) аналіз професійної діяльності викладача (визначення мети та цілі формування інформаційного образу, здійснення аналізу соціальних сторінок успішних викладачів ЗВО та своєї діяльності, а також інформації, яку варто висвітлювати);

3) вибір платформ для висвітлення особистих (наприклад, Facebook) та наукових досягнень (наприклад, ResearchGate);

4) дані про викладача, змістове наповнення сторінки (дописи, особисті досягнення, наукові діяльність);

5) управління інформаційним образом викладача (ведення сторінок, взаємодія з іншими користувачами, постійне оновлення змісту).

Тобто викладач іноземних мов, презентуючи свій образ у соціальних мережах, вибирає тактику створення свого професійного іміджу (професіонал, талановитий педагог, успішний науковець, знавець та любитель іноземних мов, перекладач, ретранслятор інших культур та традицій). Змістове наповнення сторінки має відповідати вибраній тактиці (міжкультурний контекст, професійні та наукові досягнення, стажування, міжнародна співпраця, актуальні новини у сфері вивчення мов, мотиваційні та гумористичні дописи) та бути актуальним. Окрім того, через соціальні мережі викладач взаємодіє зі студентами, колегами тощо.

Спільноти викладачів онлайн є дуже популярною та динамічною сферою, адже вони розвивають нову філософію професійного розвитку, яку можна охарактеризувати як асоціативну, коннективістську та рефлексивну. Варто зазначити, що на початку 2021 року Міністерство освіти та науки України опублікувало перелік онлайн-ресурсів для вчителів іноземних мов: «Для подолання викликів

сьогодення в умовах карантину Координаційний комітет пропонує вчителям онлайн-ресурси Британської Ради, Французького Інституту в Україні та Goethe-Institut в Україні для покращення навчання сучасним мовам та активного залучення учнів до процесу учіння» (сайт Міністерства освіти та науки України). До прикладу, за сторінкою Британської Ради для вчителів англійської мови в соціальних мережах стежить більше 58 тисяч користувачів в усьому світі, а спільнота для викладачів французької мови саме в Україні об'єднала майже 900 педагогів (і майже 50 тис. в усьому світі). Такі спільноти надають широкий доступ до методичних та дидактичних матеріалів, повідомлення про актуальні новини, блоги, групи. Вчителі мають змогу завантажувати методичний та дидактичний матеріал, опублікувати інформацію, ділитися досвідом, коментувати, ставити запитання. Таким чином, соціальні мережі надають широкі можливості для викладачів іноземних мов для самопрезентації та професійного розвитку і передбачають швидку комунікацію для вирішення своїх професійних проблем незалежно від географічного розташування, спільне створення професійного продукту, індивідуального чи колективного (як зі студентами, так і з колегами чи організаціями, бізнесом тощо), здобуття статусу «експерта» в професійному співтоваристві.

Отже, соціальні мережі – це відкритий канал іміджформуючої інформації як для студентів, так і для колег, керівництва, суспільства загалом, що дає викладачеві змогу якнайкраще продемонструвати свої професійні, комунікативні, цифрові компетентності, а також робити це сплановано та цілеспрямовано, наголошуючи на тій чи іншій професійній чи особистісній якості (професіонал, відкритий до спілкування, експерт із новітніх методик викладання, готовий вчитися впродовж життя, вихователь, цікавий, креативний, веселий тощо).

Стосовно безпосереднього офлайн-спілкування в умовах дистанційної освіти, то варто зазначити роль програм та мобільних застосунків для обміну текстовими, мультимедійними, аудіоповідомленнями – так звані «месенджери» (Viber, Telegram, WhatsApp, Messenger тощо), а також електронна пошта. Групи в програмах для обміну повідомленнями допомагають миттєво донести необхідну інформацію до великої групи людей. У контексті побудови професійного іміджу на них варто звернути особливу увагу, адже вони теж представляють іміджформуючу інформацію про викладача. Такий формат комунікації дає змогу проявити комунікативну компетентність: лінгвістична грамотність, професійна лексика, чіткість, професійний етикет, емотивність викладу (тут у пригоді може стати стиль іконок «emoji»), комунікабельність, приязність тощо. Б. Оуклі (Oakley, Poole & Nestor, 2016) у статті про фактори успіху онлайн-курсу зазначає, що гумор доречний скрізь, його можна додати в тексти повідомлень, привітання, тести, завдання, відповіді на форумі курсу тощо. Проте варто пам'ятати, що електронні повідомлення, на відміну від усних, зберігаються в Інтернеті, тому вимагають від автора особливого контролю та продуманості.

Незважаючи на спосіб взаємодії (синхронний чи асинхронний), самопрезентація викладача іноземних мов завжди спирається на *соціальну присутність* та професіоналізм фахівця. Викладання іноземних мов в Інтернеті передбачає відповідні професійно-педагогічні навички, головним чином пов'язані з *проектуванням та розробкою навчального продукту*, організацією освітнього процесу та створенням унікальних навчальних середовищ за допомогою цифрових технологій. Це є стержнем професійної-педагогічної діяльності викладача іноземних мов, що наскрізно демонструє його професійну компетентність. Проектування та організація навчального продукту передбачає вибір стратегій планування та добору навчально-методичного матеріалу для подальшого їх впровадження та управління освітнім процесом із чіткими цілями навчання, ретельно структурованим змістом, контрольованим навантаженням як для викладачів, так і для студентів, інтегрованими засобами масової інформації, відповідною залученістю студентів та оцінкою їхніх навчальних досягнень.

Оцінювання в онлайн-освіті – це ще один виклик, адже відрізняється від традиційних підходів, враховуючи технологічну опосередкованість, проблему мотивації та доброчесності студентів. Для оцінки основних видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо, говоріння) тестів замало. Тому ключовим є питання постійного, *безперервного оцінювання* в онлайн-освітній моделі. Моніторинг та збір інформації протягом усього освітнього процесу є надзвичайно важливим, і він має здійснюватися шляхом підтвердження навчальних досягнень. Оцінювання є важливим елементом самопрезентації викладача іноземних мов, адже підкреслює його присутність в освітньому процесі і демонструє його зацікавленість навчальними досягненнями (письмові та творчі роботи, переклади,

активність, участь у проєктах та виховних заходах) і думкою самих студентів (пояснення отриманого досвіду, роздуми про процес навчання, проблеми та успіхи тощо). Визначення критеріїв та вимірювання цих даних є непростим завданням. До прикладу, використання електронних портфоліо є однією зі стратегій, яка рекомендується для навчання в Інтернеті. Це дає змогу студентам продемонструвати підтвердження своїх досягнень.

Як уже зазначалося, соціальна присутність викладача іноземних мов є важливим принципом його самопрезентації в контексті онлайн-освіти. Відкриття *додаткових каналів спілкування* дає змогу продемонструвати небайдуже ставлення до думки та потреб студентів; надійно надсилати та отримувати ключові повідомлення, полегшити студентам спілкування між собою, обмін досвідом, порадами тощо (зробити принаймні один канал чи чат приватним для студентів, без доступу викладача). У процесі переходу на онлайн-освіту спілкування між студентами суттєво обмежилось, проте його значення недооцінене в проєктуванні онлайн-навчання (спонтанні розмови студентів до і після заняття певною мірою доповнюють офіційну навчальну програму і є компонентом особистої освіти студента).

Рис. 1. Самопрезентація викладача іноземних мов в системі дистанційної освіти

Висновки. Викладач презентує себе в процесі науково-педагогічної діяльності через міжособистісну взаємодію та позиціонує себе як професіонал, педагог, відкритий до спілкування та освіти впродовж життя, фахівець із новітніх методик викладання іноземних мов, науковець, знавець інших мов та культур, перекладач тощо. Сучасні онлайн-технології мають здатність змінювати час і простір, метафорично стискаючи їх. Самопрезентація викладача іноземних мов у результаті раптового переходу освітньої системи ЗВО в дистанційний формат стала технічно опосередкованою, що суттєво змінило основні підходи до побудови професійного іміджу.

Головним синхронним каналом взаємодії між викладачем та студентом стало онлайн-заняття, завдяки якому викладач іноземних мов через презентацію своєї мовленнєвої компетентності та невербальних візуальних сигналів може найінтенсивніше формувати свій мовний та габітарний види іміджу. Стосовно каналів асинхронної взаємодії, варто зазначити роль персональних сторінок викладача в соціальних мережах, що надає викладачу широкий інструментарій для самопрезентації.

Аналіз наукових досліджень показав, що через технічну опосередкованість дистанційного навчання студентам вкрай важливо відчувати соціальну присутність свого викладача, його відкритість, безпосередність та активну взаємодію. Тому пріоритетними принципами самопрезентації є соціальна присутність, саморозкриття, активність та безпосередність у спілкуванні.

Проєктування навчального продукту, сприяння активній соціальній присутності та взаємодії між викладачем та студентом шляхом збільшення каналів комунікації та система безперервного

оцінювання – це ті самопрезентаційні методи, якими викладач іноземних мов позиціонує себе як професіонала та які формують його професійний імідж.

Подальші наукові розвідки з проблеми стосуватимуться емпіричного дослідження думки викладачів та студентів стосовно ефективності методів та принципів самопрезентації викладача іноземних мов в умовах Інтернет-опосередкованого викладання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Олійник О.О. Ділове спілкування : навчальний посібник. Красноармійськ : КПДонНТУ, 2009. 380 с.
2. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / О.О. Фунтікова [упор.]. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. 404 с.
3. Ghamdi, A.A., Samarji, A., & Watt, A. (2016). Essential Considerations in Distance Education in KSA: Teacher Immediacy in a Virtual Teaching and Learning Environment. *International Journal of Information and Education Technology*, 6, 17–22.
4. Korzh R., Peleshchyshyn A., Syerov Yu., Fedushko S. University's Information Image as a Result of University Web Communities' Activities. *Advances in Intelligent Systems and Computing* : Selected Papers from the International Conference on Computer Science and Information Technologies, CSIT 2016, September 6-10 Lviv, Ukraine, Shakhovska N. (Ed.). Springer International Publishing, 2017. Series Volume 512. P. 115–127.
5. Kucuk, M. (2009). Teacher Immediacy Behaviors And Participation in Computer Mediated Communication. *The Turkish Online Journal of Distance Education*, 10.
6. McGill R.M. Managing Your Social Media Profile. 2016. URL: <https://www.teachertoolkit.co.uk/2016/11/11/social-media-protection/> (дата звернення: 22.012021)
7. Miller, A.N., Katt, J.A., Brown, T., & Sivo, S. (2014). The Relationship of Instructor Self-Disclosure, Nonverbal Immediacy, and Credibility to Student Incivility in the College Classroom. *Communication Education*, 63, 1–16.
8. Oakley B., Poole D., Nestor M-A. (2016). Creating a Sticky MOOC. *Online Learning*. Volume 20 Issue 1, 1–12.
9. Rasmussen, B. and F. Mishna (2008). A Fine Balance: Instructor Self-Disclosure in the Classroom. *Journal of Teaching in Social Work*, 28, 191–207.
10. Stoltz, M., Young, R.W., & Bryant, K.L. (2014). Can Teacher Self-Disclosure Increase Student Cognitive Learning? *College student journal*, 48, 166–172.
11. Tu, C., & Mcisaac, M. (2002). The Relationship of Social Presence and Interaction in Online Classes. *American Journal of Distance Education*, 16, 131–150.

REFERENCES

1. Olijnyk O.O. (2009) Dilove spilkuvannja : navchaljnyj posibnyk [Business communication: textbook]. Krasnoarmijsjk : KIIDonNTU, 380 [in Ukrainian].
2. Pedagoghika vyshhoji shkoly : slovnyk-dovidnyk [Pedagogy of higher school: dictionary-reference book] / O.O. Funtikova [upor.]. Zaporizhzhja : GhU «ZIDMU», 2007, 404.
3. Ghamdi, A.A., Samarji, A., & Watt, A. (2016). Essential Considerations in Distance Education in KSA: Teacher Immediacy in a Virtual Teaching and Learning Environment. *International Journal of Information and Education Technology*, 6, 17–22.
4. Korzh R., Peleshchyshyn A., Syerov Yu., Fedushko S. University's Information Image as a Result of University Web Communities' Activities. *Advances in Intelligent Systems and Computing* : Selected Papers from the International Conference on Computer Science and Information Technologies, CSIT 2016, September 6–10 Lviv, Ukraine, Shakhovska N. (Ed.). Springer International Publishing: 2017. Series Volume 512. P. 115–127.
5. Kucuk, M. (2009). Teacher Immediacy Behaviors And Participation in Computer Mediated Communication. *The Turkish Online Journal of Distance Education*, 10.
6. McGill R.M. Managing Your Social Media Profile. 2016. URL: <https://www.teachertoolkit.co.uk/2016/11/11/social-media-protection/> (дата звернення: 22.012021)
7. Miller, A.N., Katt, J.A., Brown, T., & Sivo, S. (2014). The Relationship of Instructor Self-Disclosure, Nonverbal Immediacy, and Credibility to Student Incivility in the College Classroom. *Communication Education*, 63, 1–16.
8. Oakley B., Poole D., Nestor M-A. (2016). Creating a Sticky MOOC. *Online Learning*. Volume 20 Issue 1, 1–12.
9. Rasmussen, B. and F. Mishna (2008). A Fine Balance: Instructor Self-Disclosure in the Classroom. *Journal of Teaching in Social Work*, 28, 191–207.
10. Stoltz, M., Young, R.W., & Bryant, K.L. (2014). Can Teacher Self-Disclosure Increase Student Cognitive Learning? *College student journal*, 48, 166–172.
11. Tu, C., & Mcisaac, M. (2002). The Relationship of Social Presence and Interaction in Online Classes. *American Journal of Distance Education*, 16, 131–150.

Стаття надійшла до редакції 24.05.2021